

**AKCINĖS BENDROVĖS „ORLEN LIETUVA“
GENERALINIS DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJOS BDS-41 „SAUGOS IR
SVEIKATOS ŽENKLAI“ TVIRTINIMO**

2018 m. rugsėjį 24 d. Nr. TV1(1.2-1)- 362
Juodeikių k., Mažeikių r. sav.

1. T v i r t i n u Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją BDS – 41 „Saugos ir sveikatos ženklai“ (toliau – instrukcija, pridedama).
2. N u s t a t a u, kad šiuo įsakymu patvirtinta instrukcija įsigalioja nuo 2018 m. rugsėjo 17 d.
3. N u s t a t a u, kad šiuo įsakymu patvirtintos instrukcijos 22 ir 23 punktai įsigalioja nuo 2019 m. sausio 31 d.
4. P a v e d u įsakymo išdalavimo rodyklėje (pridedama) nurodytiems akcinės bendrovės „ORLEN Lietuva“ (toliau – Bendrovė) padalinių vadovams iki 2018 m. rugsėjo 17 d. papildomai instrukuoti susijusius darbuotojus pagal šiuo įsakymu patvirtintą instrukciją.
5. P r i p a ž į s t u netekusiais galios nuo šiuo įsakymu patvirtintos instrukcijos įsigaliojimo dienos Bendrovės generalinio direktoriaus 2014 m. gruodžio 22 d. įsakymą Nr. TV1(1.2-1)-409 ir juo patvirtintą instrukciją BDS-41 „Saugos ir sveikatos ženklai“.
6. P a v e d u Sekretoriato atsakingam darbuotojui su šiuo įsakymu supažindinti įsakymo išdalavimo rodyklėje nurodytus Bendrovės darbuotojus.

Generalinis direktorius

Michal Rudnicki

Parengė
Darbuotojų saugos ir sveikatos specialistas
Rasima Lukašienė

2018-08-23

Dokumento savininkas
Kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktorius
Arkadiusz Marcin Pawlak

2018-08-

SUDERINTA

Padalinio pavadinimas	Darbuotojo pareigos, vardas, pavardė	Darbuotojo parašas, data
Gamybinės veiklos valdymo tarnyba	Generalinio direktoriaus pavaduotojas gamybinės veiklos valdymui Dainius Čiuta	 2018.08.23
Darbuotojų ir procesų saugos kontrolės skyrius	Darbuotojų ir procesų saugos kontrolės vadovas Rolandas Rupšys	 2018.08.23
Teisės departamentas	Teisininkas Zenon Liachovič	 2018.08.23
Veiklos palaikymo skyrius	Veiklos palaikymo koordinatorius Nerijus Vainutis	 2018.08.23

GENERALINIO DIREKTORIAUS
2018-08-24 ĮSAKYMO NR. TV1(1.2-1)- 362
**„DĖL DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJOS BDS-41 SAUGOS IR
SVEIKATOS ŽENKLAI“ IŠDALINIMO RODYKLĖ**

1. Generalinio direktoriaus pavaduotojas gamybinės veiklos valdymui Dainius Čiuta.
2. Gamybos direktorius Rimantas Kontrimas.
3. Kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktorius Arkadiusz Marcin Pawlak.
4. Kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktoriaus pavaduotojas Saulius Pocevičius.
5. Darbuotojų ir procesų saugos kontrolės vadovas Rolandas Rupšys.
6. Investicijų direktorius Dariusz Zonenberg.
7. Technologijos direktorius Linas Čiapas.
8. Logistikos direktorius Arūnas Bagužis.
9. Įrengimų priežiūros ir remonto direktorius Arkadiusz Jacek Piotrowski.
10. Įrengimų priežiūros ir remonto direktoriaus pavaduotojas Vaidas Saldukas.
11. Vyriausiasis mechanikas Raimundas Šeputis.
12. Kontrolės ir saugos direktorius Andrzej Antoni Galwiczek.
13. Informacinių technologijų direktorius Saulius Skerys.
14. Vyriausiasis elektros ir automatikos inžinierius Aleksandras Šiška.
15. Gamybos padalinio Nr. 1 gamybos viršininkas Arūnas Čėsna.
16. Gamybos padalinio Nr. 2 gamybos viršininkas Audrius Daugna.
17. Gamybos padalinio Nr. 3 gamybos viršininkas Aleksandr Pitalenko.
18. Valymo įrengimų cecho viršininkas Audrius Binkauskas.
19. Naftos produktų krovos cecho viršininkas Voldimaras Pranauskis.
20. Vamzdynų ir terminalo operacijų padalinio viršininkas Mindaugas Bereiša.
21. Kokybės tyrimų centro viršininkas Raimondas Čiukšys.
22. Aplinkos tyrimų laboratorijos viršininkė Regina Tranienė.
23. Šiluminės elektrinės skyriaus viršininkas Stasys Bliūdžius.
24. Šiluminės elektrinės įrenginio viršininkas Andriejus Butkus.
25. Šiluminės elektrinės įrenginio viršininkas Rimantas Meištas.
26. Šiluminės elektrinės cecho viršininkas Povilas Pocius.
27. Centrinų sandėlių viršininkas Rimantas Gurlklys.

Parengė
Darbuotojų saugos ir sveikatos specialistas

Rasima Lukašienė

2018-08-13

AKCINĖ BENDROVĖ „ORLEN LIETUVA“

PATVIRTINTA
Kokybės, aplinkosaugos ir saugos
darbe direktoriaus

2018 m. rugpj. 24 d.
įsakymu Nr. TV1(1.2-1)- 362

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA BDS-41 SAUGOS IR SVEIKATOS ŽENKLAI

I. TIKSLAS

1. Šios instrukcijos tikslas – nustatyti minimalius reikalavimus darbuotojų saugos ir sveikatos ženklams ir jų naudojimui, įrengiant juos Akcinėje bendrovėje „ORLEN Lietuva“ (toliau – Bendrovė).
2. Nustatyti darbuotojų perspėjimo bei apsaugos nuo galimų pavojų reikalavimus, naudojant saugos ir sveikatos ženklus Bendrovėje.

II. TAIKYMAS

3. Šios instrukcijos reikalavimus privalo vykdyti Bendrovės ir rangovinių organizacijų darbuotojai naudojantys saugos ir sveikatos ženklus.
4. Instrukcijoje pateikiami pagrindiniai saugos ir sveikatos ženklų pavyzdžiai. Esant būtinumui galima naudoti ir kitus saugos ir sveikatos ženklus, nenurodytus šioje instrukcijoje.
5. Instrukcijos reikalavimai netaikomi:
  - 5.1 Teikiamoms rinkai pavojingoms medžiagoms ir mišiniams, gaminiams ir įrenginiams ženklinti.
  - 5.2 Kelių, geležinkelių, vidaus vandenių, jūrų ir oro transportui reguliuoti.
  - 5.3 Šilumos tiekimo vamzdynų ženklinimui. Šių vamzdynų ženklinimo reikalavimai nustatyti Bendrovės Šilumos tiekimo vamzdynų eksploatavimo instrukcijoje BTE-1.

III. NUORODOS

6. Nurodyti teisės aktai ir kiti dokumentai (tačiau jais neapsiribojant) taikomi kartu su šia instrukcija, atsižvelgiant į jų aktualią redakciją taikymo metu:
  - 6.1. Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro;
  - 6.2. Gaisrinės saugos ženklų naudojimo įmonėse, įstaigose ir organizacijose nuostatai, patvirtinti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus;
  - 6.3. LST ISO 3864–1:2011 Grafiniai simboliai. Saugos spalvos ir saugos ženklai.1 dalis. Saugos ženklų ir saugos ženklinimo projektavimo principai (tapatus ISO 3864–1:2011);
  - 6.4. LST EN ISO 7010:2012 Grafiniai simboliai. Saugos spalvos ir saugos ženklai. Registruoti saugos ženklai (tapatus ISO EN 7010:2011).

IV. TERMINAI IR APIBRĖŽTYS

7. Šioje instrukcijoje vartojami terminai ir apibrėžtys:

Saugos ir sveikatos ženklai (toliau – ženklai) – ženklai, teikiantys darbuotojų saugos ir sveikatos informaciją arba nurodymus vaizdiniu ženklu, spalva, šviečiančiu ženklu apie konkretų objektą, veiklą, situaciją.

Draudžiamasis ženklas – tai ženklas, draudžiantis elgtis taip, kad kiltų pavojus arba jis būtų sukeltas.

Įspėjamasis ženklas – ženklas, kuris įspėja apie riziką arba pavojų.

Įpareigojamasis ženklas – ženklas, kuris nustato privalomą elgesį.

Pirmosios pagalbos arba gelbėjimo ženklas – ženklas, kuriuo nurodomi evakuaciniai išėjimai arba pateikiama informacija apie pirmosios pagalbos arba gelbėjimo priemones.

Gaisrinės saugos ženklas – ženklas teikiantis informaciją arba nurodymus vaizdiniu ženklu, spalva apie konkretų objektą, veiklą, situaciją, gaisrinės saugos reikalavimus.

Informacinis ženklas – ženklas, kuris nurodo kitą saugos ir sveikatos informaciją negu draudžiamieji, įspėjamieji, įpareigojamieji ir pirmosios pagalbos arba gelbėjimo ženklai.

Vaizdinis ženklas – ženklas, kuris geometrinės formos, spalvos ir simbolio arba piktogramos deriniu teikia tam tikrą informaciją ir kuris įrengiamas matomoje vietoje, pakankamai ryškiai apšviestas.

Papildomas vaizdinis ženklas – ženklas, teikiantis papildomą informaciją ir naudojamas kartu su vaizdiniu ženklu.

Saugos spalva – spalva, kuriai suteikiama atitinkama saugos reikšmė.

Simbolis arba piktograma – iliustracija, kuri apibūdina–padėtį arba konkretų elgesį ir kuri naudojama ant vaizdinio ženklo arba apšviesto paviršiaus.

Pavojaus piktograma – grafinis vaizdas, kurį sudaro simbolis ir kiti grafiniai elementai, pavyzdžiui, rėmelis, fonas ar spalva, skirti tikrai informacijai apie pavojų perteikti.

Šviečiantis ženklas – ženklas, kurio šviesą skleidžiantis įtaisas pagamintas iš permatomos arba šviesą praleidžiančios medžiagos ir apšviestas iš vidaus arba užpakalinės sienelės bei atrodo kaip šviečiantis paviršius.

V. ATSAKOMYBĖ

8. Padalinių vadovai atsako už ženklų įrengimą jiems priskirtuose objektuose, jų atnaujinimą, priežiūrą bei ženklų išdėstymo schemų sudarymą.

VI. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

Bendrieji reikalavimai saugos ir sveikatos ženkams ir jų naudojimui

9. Ženkliai turi būti įrengti ten, kur neįmanoma išvengti rizikos arba pakankamai ją sumažinti kolektyvinėmis saugos priemonėmis, darbo organizavimo metodais, būdais (pvz., prie įėjimų į pavojingą zoną, šalia pavojų keliančio objekto ir pan.). Ženkliai turi būti pašalinti, kai pasikeitusi situacija nebekelia pavojaus.

10. Ženkliai turi būti įrengti pakankamai apšviestoje ir lengvai prieinamoje bei matomoje vietoje. Ženklių matmenys turi būti tokie, kad jie būtų aiškiai matomi ir lengvai suprantami.

11. Ženkliai turi būti pagaminti iš smūgiams ir atmosferos veiksniams atsparių medžiagų tinkamų aplinkai, kurioje jie naudojami.

12. Technologinio įrenginio teritorijoje ir pastatuose gaisrinės saugos ženklai, nurodantys gaisro gesinimo priemonių buvimo vietas bei pirmosios pagalbos ženklai, nurodantys akių praplovimo įtaisų ir pirmosios pagalbos dušų įrengimo vietas turi būti išdėstyti taip, kad darbuotojui būnant bet kurioje pavojingoje technologinio įrenginio ar pastato vietoje nukreiptų jį į artimiausią šių priemonių buvimo/įrengimo vietą. Evakuacijos krypties ženklai pastatuose turi būti išdėstyti taip, kad darbuotojui būnant pastato viduje nukreiptų jį link artimiausio išėjimo iš pastato.

13. Ženklo veiksmingumo neturi mažinti:

13.1. Kiti ženklai arba tos pačios rūšies kito ženklo skleidimo šaltinis, mažinantis matomumą. Todėl ypač būtina: vengti naudoti daug ženklų arti vienas kito; tuo pačiu metu nenaudoti dviejų šviečiančių ženklų, kurių reikšmę galima supainioti; nenaudoti šviečiančio ženklo šalia kito panašaus šviesos šaltinio;

13.2. Blogas ženklų apipavidalinimas, nepakankamas skaičius, netinkamas išdėstymas, prasta būklė arba netinkamas ženklų arba jų įtaisų veikimas.

14. Ženkliai turi būti periodiškai valomi, prižiūrimi, tikrinami ir taisomi, o prireikus keičiami naujais, kad būtų išsaugotos pagrindinės savybės ir (arba) veikimo principas.

15. Ženkliai, kuriems reikalingas energijos šaltinis, pastarajam sugedus, privalo turėti avarinį energijos šaltinį, išskyrus atvejus, kai nutrūkus energijos tiekimui nebelieka rizikos.

Reikalavimai vaizdiniams ženkliams

16. Vaizdiniai ženklai naudojami draudimams, įspėjimams, įpareigojimams, evakuacinių išėjimų bei gaisrinių ir pirmosios pagalbos priemonių ženklinimui ir jų buvimo vietai nurodyti.

17. Vaizdinių ženklų forma ir spalvos turi būti parenkamos, atsižvelgiant į jų paskirtį (draudžiamieji, įspėjamieji, įpareigojamieji, evakuacinio išėjimo ir pirmosios pagalbos bei gaisrinės saugos priemonių vaizdiniai ženklai):

17.1. Įpareigojamieji ženklai (žr. 1 lentelę).

Esminiai požymiai: skritulio forma; balta piktograma mėlyname fone.

Įpareigojamieji ženklai

1 lentelė

Būtina naudoti klausos apsaugines priemones		Bendrasis įpareigojamasis ženklas	
Būtina naudoti apsauginius akinius		Būtina mūvėti apsaugines pirštines	
Būtina dėvėti apsauginį šalną		Būtina naudoti apsauginį veido skydelį	
Būtina avėti apsauginius batus		Būtina naudoti respiratorių	
Būtina naudoti kvėpavimo takų apsaugines priemones		Būtina prisiegti apsauginį pririšimą	
Būtina vilkėti apsauginius drabužius			

17.2. Įspėjamieji ženklai (žr. 2 lentelę).

Esminiai požymiai: trikampio forma; juoda piktograma geltoname fone, juodas apvadas.

Įspėjamieji ženklai

2 lentelė

Įspėjimas apie bendrojo pobūdžio pavojų (naudojamas nurodant saugyklas, kuriose saugoma daug pavojingų cheminių medžiagų ar mišinių).		Įspėjimas apie kenksmingą arba dirginančią medžiagą	
Įspėjimas apie sprogią aplinką		Įspėjimas apie degiąją medžiagą arba aukštą temperatūrą (naudojamas, jeigu nėra specialaus ženklo, įspėjancio apie aukštą temperatūrą)	
Įspėjimas apie pavojų užkliūti		Įspėjimas apie edžią medžiagą	

Įspėjimas apie slidų paviršių		Įspėjimas apie toksinę medžiagą	
Įspėjimas apie karštą paviršių		Įspėjimas apie oksiduojančiąją medžiagą	
Įspėjimas apie žemą temperatūrą		Įspėjimas apie sprogstančiąją medžiagą	
Įspėjimas apie krentančius daiktus		Atsargiai, elektros smūgio pavojus	

17.3. Draudžiamieji ženklai (žr. 3 lentelę).

Esminiai požymiai: skritulio forma; juoda piktograma baltame fone, raudonas apvadas ir raudona skersinė juosta (iš kairės viršaus į dešinės apačią 45° kampu).

Draudžiamieji ženklai

3 lentelė

Rūkyti draudžiama		Draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu	
Pašaliniamis jeiti draudžiama		Draudžiama fotografuoti ir filmuoti	
Naudoti atvirą ugnį ir rūkyti draudžiama		Pėstiesiems eiti draudžiama	

17.4. Evakuaciniai ir pirmosios pagalbos ženklai (žr. 4, 5 lentelės).

Esminiai požymiai: stačiakampio arba kvadrato forma; balta piktograma žaliame fone. Evakuacijos krypties ženklai turi būti fotoluminescenciniai arba šviesiniai.

Pirmosios pagalbos ženklai

4 lentelė

Pirmosios pagalbos vaistinė		Akių praplovimo įtaisas	
Skubios pagalbos telefonas		Pirmosios pagalbos dušas	

Evakuacijos krypties ženklai

5 lentelė

Avarinis išėjimas		Išėjimas	
Evakuacinis išėjimas į kairę su rodykle		Evakuacinis išėjimas į dešinę su rodykle	
Išėjimas žemyn į kairę		Išėjimas žemyn į dešinę	

Išėjimas aukštyn į kairę		Išėjimas aukštyn į dešinę	
Evakuacinis išėjimas tiesiai		Evakuacijos susirinkimo vieta	

17.5. Gaisrinių saugos priemonių nurodomieji ženklai (žr. 6 lentelę)

Esminiai požymiai: stačiakampio arba kvadrato forma; balta piktograma raudoname

fone.

Gaisrinės saugos ženklai

6 lentelė

Ugnies gesintuvas		Gaisrinis žarnos ritinys	
Gaisro avarinis telefonas		Gaisro aliarmo skelbimo vieta	
Gaisro gesinimo įrangos rinkinys		Gaisrinis hidrantas	 arba
Gaisrinės kopėčios			

Reikalavimai stacionariai sumontuotoms talpykloms ženklinti

18. Ant talpyklų, kuriose laikomos (naudojamos, sandėliuojamos) pavojingos cheminės medžiagos ir mišiniai, gerai matomoje vietoje turi būti nurodytas pavojingos cheminės medžiagos ir mišinio pavadinimas ir atitinkama pavojaus piktograma ar piktogramos (šios instrukcijos 1 priedas) vadovaujantis pavojingos cheminės medžiagos ir mišinio saugos duomenų lapu.

Reikalavimai technologinių aparatų žymėjimui

19. Ant kiekvieno technologinio aparato matomoje vietoje turi būti pakabinta informacinė lentelė su nurodytu technologinio aparato numeriu. Rekomenduojami informacinės lentelės požymiai: stačiakampio forma, raudonos spalvos numeris geltoname fone. Rekomenduojami informacinės lentelės matmenys 550mm x 220mm. Priklausomai nuo technologinio aparato dydžio šie informacinės lentelės matmenys gali būti mažesni (pvz., siurbliams) ar didesni (pvz., rezervuarams).

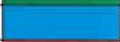
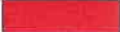
Reikalavimai vamzdynams ženklinti

20. Vamzdynai turi būti nudažyti arba paženklinėti 1 paveikslėlyje pateikto pavyzdžio ženklais. Vamzdynų spalvinis žymėjimas turi atitikti 7 lentelėje nurodytas spalvas. Ant vamzdyno ar ženklo turi būti nurodytas terpės pavadinimas, atitinkama pavojaus piktograma ar piktogramos (jei yra) ir terpės transportavimo krypties rodyklė. Jei terpė gali tekėti į abi puses, rodyklė turi būti nukreipta į abi puses. Rekomenduojami ženklų matmenys pateikti 8 lentelėje.

1 paveikslėlis

7 lentelė

Vamzdyno/ženklo spalva	Užrašo spalva	Spalva	Terpė
Geltona	Juoda		Azotas ir degiosios dujos (butanas, propanas, propenas, butano–buteno frakcija, propano–propeno frakcija, vandenilis, vandenilinės dujos, angliavandenilinės dujos, kuro dujos, vandenilio sulfido dujos, sieros dioksidas, suskystintos dujos, gamtinis dujos ir kt.).
Ruda	Balta		Degūs, sveikatai ir aplinkai pavojingi skysčiai (nafta, benzinas ir jo komponentai, žibalas, reaktyvinių variklių kuras JET A-1, dyzelinas ir jo komponentai, izomerizatas, oligomerizatas, alkilatas, MTBE, metanolis, etanolis, mazutas, vakuuminis distiliatas, visbrekingo likutis, gudronas, bitumas, dujų kondensatas, tetrachloretilenas, stadis, alyva ir kt.).
Oranžinė	Juoda		Toksiškos ir ėsdinančios medžiagos (natrio šarmas, monoetanolaminas, amoniako vanduo, fosforo rūgštis, priedas AO-85, Tolad ir kt.).
Žalia	Balta		Geriamasis, aušinimo ir kitas vanduo.
Mėlyna	Balta		Deguonis, suspaustas ir kitas oras.
Raudona	Balta		Gaisro gesinimo medžiagos.

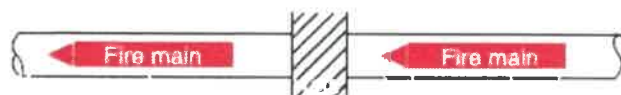
8 lentelė

Išorinis vamzdyno skersmuo, įskaitant padengimą	Minimalūs ženklų ilgis	Minimalūs raidžių aukštis
19–32 mm	203 mm	13 mm
38–51 mm	203 mm	19 mm
64–152 mm	305 mm	32 mm
203–254 mm	610 mm	64 mm
254 ir daugiau mm	813 mm	89 mm

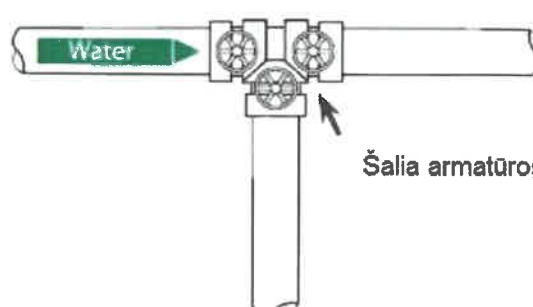
21. Ženkliai turi būti išdėstyti ant vamzdyno prieš arba po kiekvieno vamzdyno išsišakojimo, posūkio, uždarnosios armatūros, prie perėjimo tiltelių bei iš abiejų atitvarų, kelių tiltų bei kompensatorių pusių, vamzdynų estakadose vamzdyno pakilimo ir nusileidimo vietose. Vamzdynai turi būti paženklinami kas 10–20 m technologinių įrenginių teritorijose ir kas 30–60 m tarpcechinėse komunikacijose. Kai vienoje vietoje yra daug lygiagrečiai esančių vamzdynų, rekomenduojama vamzdynus ženklinti pagal vieną liniją. Vamzdynų ženklavimo pavyzdžiai pateikti 2 paveikslėlyje.

Kas 10-20 m įrenginiuose ir kas 30-60m tarpcechinėse komunikacijose

Kai vamzdynas nutiestas iš vienos patalpos į kitą ir prie perėjimo tiltelių

2 paveikslėlis

Reikalavimai kliūtims ženklinti darbuotojų judėjimo vietose

22. Bendrovėje darbuotojų judėjimo keliuose vietose, kur kyla užkliuvimo, susidūrimo su kliūtimis pavojus turi būti paženklintos besikeičiančiais vienodo pločio pasvirusiais juodais ir geltonais dryžiais arba turi būti naudojamos kitos priemonės, įspėjančios darbuotojus apie šiuos pavojus (pvz., aptveriamos, paženklinamos ženklais „Įspėjimas apie pavojų užkliūti“ ir pan.).

Reikalavimai kliūtims ženklinti transporto judėjimo vietose

23. Bendrovėje transporto judėjimo keliuose kliūtys privalo būti paženklintos „Istrižos juodos ir baltos juostos“ ženklais vadovaujantis 2 priede nustatytais reikalavimais.

Ženklių schemų sudarymas

24. Kiekvienam objektui (teritorijai, pastatui) turi būti parengtos saugos ir sveikatos ženklių išdėstymo schemos, kurios turi būti atnaujinamos atsiradus pakeitimams.

25. Ženklių schemose turi būti nurodyta: įrenginio, teritorijos, patalpos pavadinimas, brėžinys, simbolių paaiškinimai. Ženklių schemą turi pasirašyti padalinio vadovas ir suderinti su savo aukštesniu vadovu bei Darbuotojų ir procesų saugos kontrolės skyriaus atstovu.

26. Saugos ir sveikatos ženklių schemos turi būti užregistruotos Bendrovės Darbuotojų ir procesų saugos kontrolės skyriuje.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Ši instrukcija turi būti atitinkamai keičiama ar papildoma įsigaliojus naujiems norminiams teisės aktams ar Bendrovės teisės aktams, į kurių reikalavimus privaloma atsižvelgti, arba juos atitinkamai pakeitus ar papildžius.

28. Už šios instrukcijos periodinę peržiūrą ir atnaujinimą, kai tai reikalinga, atsakingas kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktorius.

Parengė
Darbuotojų saugos ir sveikatos specialistas
Rasima Lukašienė

2018-08-23

Dokumento savininkas
Kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktorius
Arkadiusz Marcin Pawlak

2018-08-23

PAVOJINGŲ MEDŽIAGŲ PAVOJINGUMO KATEGORIJOS PAVOJAUS PIKTOGRAMOS

Pavojaus piktograma	Pavojaus pavadinimas	Pavojingumo klasės ir kategorijos
	Korozija	Ėsdina metalą (1 pavojaus kategorija), Odos ėsdinimas (1A, 1B ir 1C pavojaus kategorijos), Smarkus akių pažeidimas (1 pavojaus kategorija).
	Aplinka	Pavojinga vandens aplinkai (1 ūmaus pavojaus kategorija, (1, 2 lėtinio pavojaus kategorijos).
	Dujų balionas	Slėgio veikiamos dujos, Suslėgtosios dujos, Suskystintosios dujos, Atšaldytos suskystintosios dujos, Ištirpintosios dujos.
	Šauktukas	Ūmus toksiškumas (prarijus, per odą, įkvėpus) (4 pav. kat.), Odos dirginimas (2 pav. kat.), Akių dirginimas (2 pav. kat.), Odos jautrinimas (1 pav. kat.), Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (vienkart. poveikis) (3 pav. kat.), Kvėpavimo takų dirginimas, Narkotinis poveikis.
	Sprogstanti bomba	Nestabilios sprogiosios medžiagos, Savaime reaguojančios medžiagos ir mišiniai (A ir B tipai), Organiniai peroksidai (A ir B tipai).
	Liepsna	Degiosios dujos (1 pavojaus kategorija), Degieji aerosoliai (1 ir 2 pavojaus kategorijos), Degieji skysčiai (1, 2 ir 3 pavojaus kategorijos), Degiosios kietosios medžiagos (1 ir 2 pavojaus kategorijos), Savaime reaguojančios medžiagos ir mišiniai (B, C, D, E, F tipai), Piroforiniai skysčiai (1 pavojaus kategorija), Piroforinės kietosios medžiagos (1 pavojaus kategorija), Savaime kaistančios medžiagos ir mišiniai (1, 2 pavojaus kategorijos), Medžiagos ir mišiniai, kontaktuodami su vandeniu išskiriantys degiąsias dujas (1, 2 ir 3 pav. kat.), Organiniai peroksidai (B, C, D, E ir F tipai).
	Liepsnojantis lankas	Oksiduojančiosios dujos (1 pav. kat.), Oksiduojantieji skysčiai (1, 2 ir 3 pav. kat.), Oksiduojančiosios kietosios medžiagos (1, 2 ir 3 pav. kat.).
	Pavojai sveikatai	Kvėpavimo takų jautrinimas (1 pavojaus kategorija), Mutageninis poveikis lytinėms ląstelėms (1A, 1B ir 2 pavojaus kategorija), Kancerogeniškumas (1A, 1B ir 2 pavojaus kategorija), Toksinis poveikis reprodukcijai (1A, 1B ir 2 pavojaus kategorija), Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (vienkart. poveikis) (1, 2 pavojaus kategorija), Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (kartotinis poveikis) (1, 2 pavojaus kategorija), Plaučių pakenkimo prarijus pavojus (1 pavojaus kategorija).
	Kaukolė ir sukryžiuoti kaulai	Ūmus toksiškumas (prarijus, per odą, įkvėpus) (1, 2 ir 3 pavojaus kategorija).

VERTIKALUSIS ŽENKLINIMAS

1. Ženklinimas „Istrižos juodos ir baltos juostos“ (1 pav.) naudojamas kelio kliūčių (atramų, aptvarų vamzdinių ir pan.) vertikaliesiems elementams pažymėti.

1.1. Ženklinimas, kai juodos ir baltos juostos žemėja iš kairės į dešinę, naudojamas kairėje, o kai juostos žemėja iš dešinės į kairę – dešinėje važiuojamosios dalies pusėje. Ženklinimas, kai juodos ir baltos juostos iš centro žemėja į abi puses, naudojamas kliūtims, kurios turi būti apvažiuojamos iš abiejų pusių, paženklininti.

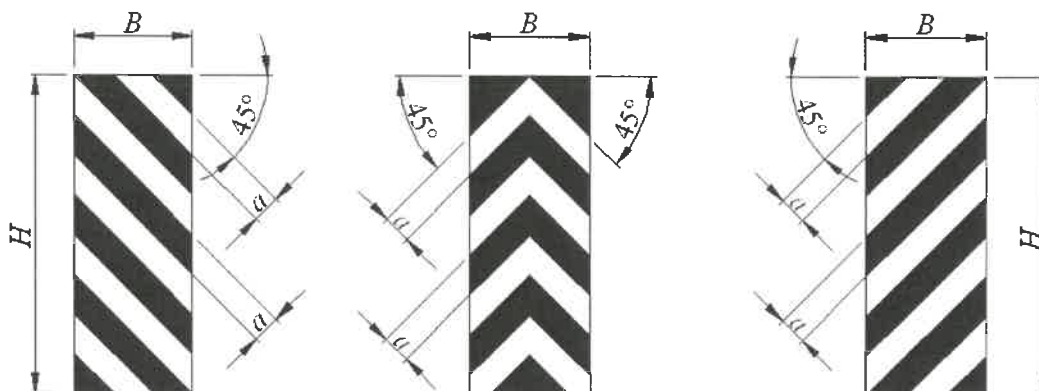
1.2. Ženklinimą privaloma naudoti visada, kai atstumas nuo statinio iki važiuojamosios dalies krašto yra mažesnis nei 1 m arba kai statinys yra kelkraštyje. Prireikus ženkliniu gali būti ženklinti ir toliau nuo važiuojamosios dalies nutolę, tačiau pavojingi eismui, statiniai.

1.3. Ženklinio baltų ir juodų juostų plotis priklauso nuo ženklinio ploto dydžio (1 pav.): kai $H < 2,0$ m, o $B \leq 0,3$ m, $a = 0,1$ m; kai $H < 2,0$ m, $B > 0,3$ m, $a = 0,15$ m.

1.4. Kai kelio kliūtis vertikalaus paviršiaus plotas yra didelis, leidžiama paženklininti tik 0,5 m pločio ir 2 m aukščio arčiau prie važiuojamosios dalies esančius statinio kraštus.

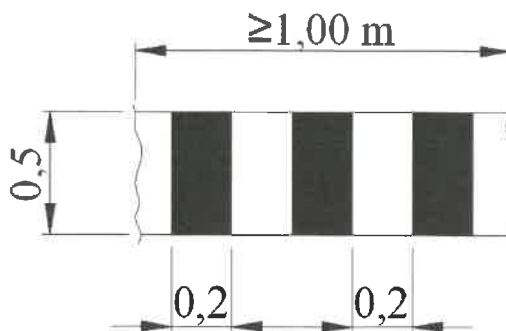
1.5. Prireikus kliūčiai paženklininti gali būti naudojami 0,35 m pločio ir 0,7 m aukščio arba 0,45 m pločio ir 0,9 m aukščio stačiakampiai skydai su ženkliniu (ženklinio juostų pločiai atitinkamai yra 0,1 m ir 0,15 m), kurie tvirtinami ant kliūtis arba statomi prieš pat kelio kliūtį 0,10–0,30 m aukštyje nuo važiuojamosios dalies krašto.

1.6. Ženklinio baltos juostos turi atspindėti šviesą.

1 pav. Ženklinimas „Istrižos juodos ir baltos juostos“

2. Ženklinimas „Vertikalios juodos ir baltos juostos“ (2 pav.) naudojamas virš važiuojamosios dalies esančių konstrukcijų apatiniam kraštui paženklininti, kai atstumas nuo jų iki važiuojamosios dalies yra mažesnis kaip 5 m. Ženklinimas nudažomas ar įrengiamas ties eismo juostos viduriu. Leidžiama ženklinimą naudoti per visą važiuojamosios dalies plotį. Baltos ženklinio juostos turi atspindėti šviesą.

2 pav. Ženklinimas „Vertikalios juodos ir baltos juostos“